

Що робити при укусі змії до приїзду медиків

Сезон активності змій в Україні триває з весни до пізньої осені. Зустріти плазуна можна під час відпочинку на природі, біля водойми, у траві чи навіть неподалік населених пунктів. Укус змії потребує швидкої реакції, адже наслідки залежать від виду плазуна, кількості отрути та стану людини.

Як діяти після укусу, які симптоми можуть свідчити про дію отрути, чого не можна робити та як допомогти дитині?

Чим небезпечний укус змії

Наслідки залежать від виду змії, кількості отрути, місця укусу та стану людини. У місці ураження можуть з'явитися болючий набряк і дрібні крововиливи. Згодом можливі слабкість, запаморочення, головний біль, зниження артеріального тиску, задишка, набряк тканин та інші прояви отруєння.

Особливо небезпечним укус може бути для дітей, людей похилого віку та людей зі схильністю до алергічних реакцій. Тому навіть за відносно легких симптомів не варто чекати погіршення стану — постраждалого потрібно якнайшвидше передати медикам.

Покроковий алгоритм дій: перша допомога при укусі змії:

1. Відійдіть від змії. Не намагайтеся її ловити або вбивати, адже це може призвести до повторного укусу.
2. Негайно викличте екстрену медичну допомогу за номером 103 або 112 чи якнайшвидше організуйте доставлення постраждалого до медичного закладу.
3. Заспокойте людину та обмежте її рухи. Допоможіть їй лягти та стежте, щоб укушена кінцівка залишалася нерухомою. За можливості використайте шину або інший підручний засіб для фіксації.
4. Зніміть усе, що стискає кінцівку. Це можуть бути кільця, браслети, годинник, взуття або тісний одяг. Через набряк вони можуть травмувати тканини.
5. Продезінфікуйте місце укусу та накладіть чисту стерильну пов'язку. Вона має бути нещільною, щоб не стискати уражену ділянку.
6. За можливості дайте постраждалому антигістамінний препарат відповідно до інструкції до нього.
7. Спостерігайте за станом людини. Якщо з'явилися проблеми з диханням, свідомістю або різке погіршення самопочуття, негайно повідомте про це диспетчеру та медикам.
8. Не змушуйте людину ходити самостійно. Для переміщення до транспорту використовуйте ноші, покривало або інший безпечний спосіб, щоб мінімізувати фізичне навантаження.

Чого не можна робити при укусі змії

Після укусу змії категорично не варто:

- ✓ висмоктувати отруту з рани — це не допоможе постраждалому та може нашкодити тому, хто надає допомогу;
- ✓ накладати джгут або турнікет — це може порушити кровообіг і додатково пошкодити тканини;
- ✓ припікати місце укусу — таким способом знешкодити отруту неможливо;
- ✓ розрізати рану;
- ✓ вживати алкоголь, оскільки це може прискорити поширення отрути;
- ✓ намагатися самостійно зловити змію для встановлення її виду.

Головне правило — не втрачати час на небезпечні методи, а якнайшвидше забезпечити постраждалому медичну допомогу.

Як зрозуміти, що вас вкусила отруйна змія: основні симптоми?

За зовнішнім виглядом укусу не завжди можна достовірно визначити вид змії. Тому після укусу будь-якої змії в Україні варто звернутися по медичну допомогу.

Серед можливих ознак дії отрути — болючий набряк у місці укусу, дрібні крововиливи, слабкість, головний біль, запаморочення, зниження артеріального тиску, задишка та набряк тканин. Також можливе запалення лімфатичних вузлів.

Водночас відсутність виражених симптомів одразу після укусу не є підставою відмовлятися від медичної допомоги. Стан людини може змінюватися, тому її потрібно спостерігати до огляду медиками.

Що робити, якщо змія вкусила дитину?

Для дитини укусу змії становить особливу небезпеку, тому медична допомога потрібна якнайшвидше.

До приїзду медиків потрібно заспокоїти дитину, не дозволяти їй бігати чи активно рухатися, зняти з укушеної кінцівки взуття, одяг і прикраси та зафіксувати її. Місце укусу слід продезінфікувати й накрити стерильною нещільною пов'язкою.

Не давайте дитині алкоголь чи неперевірені засоби «від отрути» та не намагайтеся самостійно лікувати наслідки укусу. Якщо дитина має проблеми з диханням, втрачає свідомість або її стан різко погіршується, необхідно негайно повідомити про це диспетчеру екстреної медичної допомоги.

Для України у 2026 році алгоритм залишається простим: після укусу змії не чекати розвитку симптомів, мінімізувати рухи постраждалого та якомога швидше передати його медикам.

Вирішальні хвилини: алгоритм дій для самодопомоги при масивній кровотечі

Ще кілька років тому навички зупинки кровотечі для більшості українців асоціювалися передусім із військовими. Сьогодні через постійні ракетні та дроніві атаки є високий ризик отримати поранення для цивільних у будь-якому регіоні країни. Крім того, травмуватись можна й унаслідок ДТП, виробничої травми, падіння чи нещасного випадку вдома.

У таких ситуаціях вирішальним фактором є дії людей, які опинилися поруч. Саме перші хвилини після травми часто визначають, чи матиме постраждалий шанс дочекатися допомоги.

Масивна кровотеча — одна з найбільш небезпечних загроз після важкого поранення. Вона може призвести до загибелі вже за лічені хвилини. Саме тому в сучасних протоколах домедичної допомоги зупинка критичної крововтрати є пріоритетом, а турнікет — одним із найефективніших засобів стабілізації стану постраждалого. За допомогою вчасного накладання кровоспинного джгута можна виграти час і суттєво підвищити шанси на порятунок. Важливо, що для цього турнікет потрібно правильно застосувати та діяти відповідно до алгоритму домедичної допомоги.

Після поранення насамперед необхідно **оцінити ситуацію**. Перш ніж надавати допомогу собі, необхідно **переконатися, що небезпека минула** або її вплив можна мінімізувати. Наприклад, якщо ще триває обстріл і існує ризик повторного удару, або після ДТП небезпечно залишатися в автомобілі, слід за змоги переміститися в безпечніше місце. Варто **покликати на допомогу людей поруч**, а якщо свідків кілька — звернутися до конкретної людини з проханням викликати екстрену медичну допомогу.

Наступний крок — швидко **оглянути, чи є масивна кровотеча**. Вона становить безпосередню загрозу життю й може призвести до смерті за лічені хвилини. Про неї можуть свідчити **інтенсивне витікання крові з рани, пульсуючий струмінь**, одяг, який стрімко просочується кров'ю, або калюжа крові, що швидко збільшується. Небезпечними **ознаками також є повна чи часткова ампутація кінцівки**. Також можуть бути бліда шкіра, холодні руки та ноги чи порушення свідомості.

"Якщо джерело кровотечі добре видно, перша дія — максимально притиснути рану руками. За можливості після цього **накладають тиснучу пов'язку й оцінюють, чи вдалося зупинити кровотечу**. Якщо ні, необхідно застосувати турнікет, розмістивши його на 5–7 сантиметрів вище рани, у жодному разі не на ліктьовому чи

колінному суглобах. Після цього важливо переконатися, що крововтрата зупинилася, а також **зафіксувати час накладання**.

Якщо поранення приховане під одягом або немає можливості швидко визначити його точне місце, **діяти потрібно інакше**. У такій ситуації *турнікет накладають* максимально **високо на кінцівку**, не витрачаючи час на пошук рани. Уже після зупинки кровотечі, якщо дозволяють умови, можна розрізати одяг і уточнити локалізацію ушкодження.

Важливо пам'ятати: якщо після накладання кровоспинного джгута кровотеча триває, потрібно перевірити, чи достатньо він затягнутий. Якщо кров все одно не вдається зупинити, допускається накладання другого турнікета вище першого.

"У випадках, коли це неможливо або неефективно, необхідно продовжувати прямий тиск на рану або, за наявності відповідних навичок, виконати її тампонування".

Особливого підходу потребують поранення в ділянках, де накласти турнікет неможливо, – у пахвинній ділянці, пахвовій западині, на сідницях чи біля основи шиї. У таких випадках кровотечу зупиняють щільним тампонуванням рани гемостатичним бинтом, а за його відсутності – звичайним бинтом або марлею, після чого здійснюють безперервний прямий тиск на рану.

Ще одне правило: після накладання турнікет не можна самотійно послаблювати чи знімати. Він має залишатися на кінцівці до приїзду медиків. Саме тому так важливо одразу зафіксувати час його застосування – ця інформація допоможе медикам правильно спланувати подальші кроки.